

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštino vred
in v Mariboru s pošiljanjem na dom
za celo leto 3 glid. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kaj tirjajo konservativni Nemci v deželnem zboru štajerskem?

Štajerski veliki posestniki, mesta in trgi, še nimajo dosti z bremenem, katerih nam je liberalna stranka naložila. Izvolili so same trde liberalce za poslance; prvi 12, drugi pa 25. Ker je rektor graškega vseučilišča tudi liberalen, tedaj imajo sploh liberalci večino glasov, namreč 38, med njimi je 10 advokatov. Celó drugače so volili kmeti ljudje. Ti so liberalce skoro popolnem zvrgli, le na zgornjem Štajerskem sta 2 liberalca in 1 socijalistični kmet prodrli. Ker 8 slovenskih poslancev skoro v vseh rečeh, ki zadevajo blagor kmetijskega stanu, z nemškimi konservativci glasujejo, stoji 12 nemških konservativnih in 8 slovenskih, tedaj skup 20, in če še jim 2 knezoškofa prištejemo, 22 poslancev proti 41. liberalcem! Iz tega je razvidno, da še, vsaj na Štajerskem, gledé deželni doklad ne bo šlo na niže; liberalci bodo še par let skušali gospodariti, da bo njihov voz naposled popolnem obtečal. Vendar mirno ne bodo več mogli gospodariti. Konservativnih in slovenskih poslancev je preveč, sila prevelika; tudi so konservativni poslanci, najprej nemški, uže začeli v liberalce pehati in jih z nasveti in predlogi nadlegovati tako, da se močno srdijo in jezijo.

Poslanec nemških kmetov Lipniškega okraja, č. g. Karlon, je 25. sept. tri, liberalnej večini jako nepovoljne, nasvete deželnemu zboru naznanil, katere so vsi nemški konservativci podpisali. V prvem nasvetu tirjajo, naj deželni zbor sklene vlado napotiti, da nemudoma dolžnost otroke v male šole pošiljati od 8 let zniža na 6 let tako, da se mlajina od 12. leta naprej ne bo silila več v šole zahajati, da bo torej potem stariš brez strahu pred kaznjivo zamogel otroka doma poddržati. Drugi nasvet hoče deželnemu odboru naložiti, naj do prihodnjega sklicanja deželnega zbora temu, po dognanem porazumu z obema škofoma v deželi, priredi osnovo nove postave, po kateri bi se zopet upeljale prejšnje jako koristne nedeljske šole za otroke od 12.—14. leta. Tretji nasvet tirja, naj

deželni zbor sestavi, sklene in odpošlje pismo ali adresno svitlemu cesarju, v katerem bi se vladarju razložile misli in želje Štajerske dežele gledé žalostnih in za deželo pa tudi za cesarstvo nevarnih razmer v cerkvenih, državnih, narodnih in družbinskih ali socijalnih zadevah!

Ko je 3 velevažne nasvete g. Karlon izročil deželnemu glavarju, bili so liberalci precej osupnjeni. Nasveti so bili potem tiskani, med poslance razdeljeni in se bo ta teden o njih razgovarjalo in sklepalo!

Cerkvene zadeve.

Stavljenje Slomšekovih spomenikov.

Narod, ki svojih zaslužnih mož ne časti, jih še vreden ni. Resnica teh besed nas Slovencev ne zadevuje več gledé našega Slomška. Postavili mu smo spomenik, za kateri se je po vseh slovenskih pokrajinah denarja darovalo v znamenje hvaležnosti celega ljudstva. L. 1862. je nepozabljivi Slomšek umrl, l. 1865. je mariborska čitalnica vzajemno z prečestitim lavantinskim ordinarijatom osnovala ožji odbor 5 mož na podlagi zapisanih pravil, ki so se tudi c. k. tedajšnji gosposki predložila. Ožji odbor, ki je bil poznej večkrat z novimi odborniki dopoljen, ker so prejšnji ali umrli, ali odborništvo odložili ali Maribor zapustili, je denarje nabiral, ž njimi gospodaril, in za prvi občni zbor 11. januarja 1876. priredil potrebnih priprav. Kar je ta sklenil, to je v „Slov. Gospodarju“ štev. 3. 4. l. 1876. popisano. Ondi se tudi bere, zakaj se je z sklicanjem občnega zbora čakalo bolj, kakor 10 let. Sedaj je še treba objaviti, kako so odborniki sklepe občnega zbora v poltretjem letu izvršili?

Trojno skrb je občni zbor naložil odbornikom. Najprej so se iznebili skrbi za spominek namenjeni za rojstno farno cerkvo Slomškovo v Ponkvi. Bil je namreč uže meseca oktobra 1876. dodelan in 1. nov. župniku, č. g. Davorinu Ter-

stenjaku, po železnici doposlan. Slavno znani župnik je spominek po zimi shranil in ga potem o binkošnih l. 1877 v cerkvi vzdanega odkril z primerno svečanostjo, čije stroške je blagodušno sam poplačal. Več dela in skrbi je pa odbornikom dalo stavljenje glavnega spomenika v stolni cerkvi. Občni zbor je zastran okvirja sklenil, da ga naj g. Schule v Gradcu po Hartelnovem narisu izdelava iz Viniškega kamna za 1200 fl. Ta sklep je storil, ker mu je izdelovanje iz tudi predloženega sivega trdega Kraškega kamna predrago bilo, namreč 4000 fl. Vendar mehki, krhki, kakor mela šlatajoči se, Viniški kamen odbornikom nikakor ni hotel v glavo. Niso vedeli, kaj bi storili? Sklep občnega zbora bi imeli izvršiti, ali gledé na odgovornost pred slovenskim in sploh vsim izobraženim svetom niso upali dela lotiti se; dalje ko so nesrečni kamen ogledovali, menje se jim je dopadal. Ob enem so zvedeli, da se prošta Riedelna spomenik v Gradcu, ki je iz Viniškega kamna izdelan, že močno krha. Zato so v seji 19. jan. 1876. sklenili g. Schulca poprašati, ali bi ne odjenjal od 4000 fl. — in potem ali občni zbor sklicati ali pa takoj začeti izdelovanje in poznej odveze prositi. G. Schule je res odjenjal do 3000 fl., kar se nam je pa tudi predrago zdelo; toda ob enem je doposlal na ogled nov kamen. Ta je iz Griscimagne na Krasu v Istriji, in okvirje za Slomšekov spomenik iz njega izdelano je imelo stati samo 2500 fl. po ponudbi g. Schulca. Dne 30. sept. 1876 so odborniki imeli v tej reči odločilno sejo; sklenili so popustiti Viniški kamen in izbrati Griscimagnski; meseca oktobra v seji 21. okt. 1876 so dotično pismeno pogodbo z g. Schulcem podpisali; v njem se je g. Schule zavezal okvirje po načrtu g. Hrtelna izdelati in v stolni cerkvi postaviti do 31. julija 1877 za 2500 fl. G. Schule je potem celo zimo marljivo delal; glavni delavec je bil Slovenec iz Koroškega; ta mož je namreč samo prekrasno gotiško krono nad glavo Slomšekovo izsekaval in gladil cele 3 mesece. V odborovih sejah mesenca junija l. 1877. se je posvetovalo o napisih in se je v seji 13. junija 1877 odločilo za te, ki sedaj na spomeniku beremo v nemškem, latinskem in slovenskem jeziku. Nemški napis kaže na čast in dobroto, katero je rajni Slomšek storil mestu, kder je umrl in kder počiva; latinski proslavlja škofa sv. rimske-katoliške Cerkve, slovenski pa izrazuje njegove zasluge za milo našo slovensko domovino in javlja svetu prizrčno zahvalo od njega toliko ljubljenih Slovencev. G. Schule je bil mož beseda; v soboto zvečer 28. julija 1877 je krasno okvirje stalo na odkazanem mu mestu, nov in lep kinč stolne cerkve! Pri stavljenju tega okvirja nastal je zraven drugih težkoč tudi hrup med mariborskimi Nemci in mestni župan g. dr. Matija Reiser je hotel vse prepovedati, toda jegova neopravičena prepoved je došla tukaj prepozno — Slomšekovega spomenika okvir je že stal na svojem mestu,

kder bo še videti, ko o teh gospodih že davno ne bo nobenega duha ne sluha na svetu!

(Konec prihodnjih.)

Gospodarske stvari.

Želod dobra kokošja hrana.

M. Navadni hrastovi želod, jeseni nabran, v krušni peči posušen in v moko zmlet je kokošim izvrstna hrana. Vendar pa mora oni, ki svojim kokošim želod ko hrano polaga, nekoliko opazen biti. Želodova moka poviša kokošim moč, da bolje jajca neso. Zato se jim pa mora topel hlev poskrbeti in treba je peteline od njih ločiti. K navadni hrani se primeša nekoliko želodove moke in položi se kokošim vse v mlačnem stanu. Naj boljše je želodovo moko najprej z toplo vodo v testo zamesiti, iz tega hlebičke vzvaljati, ki niso nad pest debeli, in jih potem posušiti. K navadni hrani za 12 kokoši se primeša $\frac{1}{12}$ del rečenega hlebička, ki se prej v topli vodi raztopi. Kdor pa hoče samo z kruhom iz želodove moke spečenim krmiti, je zadosti, če jeden tak hlebiček 12 kokošim položi. Site bodo. Dobro služijo še poleg te hrane jajčne lupine in pa izkuhane ali pečene kosti, ki se morajo v moko zmleti in želodovemu kruhu primešati. More se kokošim tudi sama koščena moka položiti, kdar je dosti. Tako rejene kokoši vedno rade nesó in število od njih znesenih jajc je dosti večje, ko pa število onih, ki jih na navadni način rejene kokoši ležejo. Prav hasnovito se je skazalo peteline od kokoši ločiti. Na 10 kokoši se redi jeden petelin, ki se pa le po dvakrat na teden in to le po dne med kokoši spusti. Petelini se krmijo, kakor kokoši, le treba vsakemu petelinu na teden $\frac{1}{2}$ jajca podati, kar hrani večó moč podeli.

M. Kdor si hoče jagod zasaditi, naj to stori, dokler je še čas. Čas je na jagodne nasade misliti, kdor hoče v prihodnjo spomlad za časa jagode brati. Naj ugodnejši čas za jagodne nasade je avgust, september in tudi še prva polovica meseca oktobra zlasti, če je vreme toplo in lepo. Morejo se jagode tudi meseca marca zasajati, boljše pa je jih jeseni zasaditi, ker močnejše sajenice že prihodnjo spomlad obilo rodé! Seveda najobilnejša bratva je še le v drugem letu. Tudi jagode same so še le tedaj popolnoma dorasle in dobre. Spomladi posajene sajenice tudi po suši prej trpé, ko pa jeseni posajene, ker še niso tako močnih korenin pognati mogle. Kdor jagode zasaja, mora grede dobro prekopati ali prebosti, obilno pognojiti boljše z starim, preležanim ko pa z čerstvim gnojem. Sadé se navadno 4 vrste na grede in posamezne sajenice precej redko med seboj. Kdor hoče posebno močne rastline in prav lepe jagode imeti, jih mora po 60 cent. ali 2 črevlja narazen posaditi. Grede morajo vedno čiste plevela in

rable biti in se o veliki suši v pozni jezeni vsak dan zamakati. Postranski izrastki se morajo skrbno potrgati, ker sicer rastlino preveč oslabé. Kdor prav debele in težke jagode vzrediti hoče, mora po cvetu na vsakem stebelu le po jedno jagodo pustiti, vse druge pa z škarjami ali nožem porezati. Najbolj kaže stebela k palčicam privezati, za kar praprotova stebela najbolj služijo. Tako jih dež in ploha ne more poškodovati.

M. Vrtnarska skušnja. Boleno mesto na drevesu se skrbno izreže in pomaže z pomočjo čopka z vodo, v kateri se je precej soli iz zajčje kisle detelje razpustilo. Na to se naredi maža iz sledečih tvarin in množinah: 170 gramov rumenega voska, 170 gramov oljnate gošče, kakor se v navadnih oljnatih sodih na dno vseda, 80 gramov navadnega lesnega katranovca in 80 gramov loja. Te tvarine se nad rahlim ognjem raztopijo in med vednim mešanjem z presejanimi sajami tako dolgo potrošajo, dokler dobi vse zadostno gostost, kakor jo maža imeti mora. Če so rane bolj male, jih ni treba poprej z vodo pomešano z soljo iz zajčje kisle detelje mazati.

M. Selar, kako si ga prav debelega vzrediti. Skušen vrtnar priobčuje v ta namen sledeči način: Ko je selar na pol dorastel, se mu metenica, ščavje, blizo 10 centimetrov nad gomoljem z ličjem tako zaveže, da poznejši listi ne morejo več skozi predreti. Gomolji postanejo tako debelejši in dobi se z vezanjem tudi obeljena metenica, ki se kakor endivija ko izvrstno sočivje v kuhinji rabiti da.

Razna zavarovalna društva v Avstriji so objavila svoje račune od l. 1877. Iz njih je razvidno, da je imela dohodkov v premijah Slavija 769.704 fl. Donau 1,521.000 fl. Azienda 1,631.000 fl. Peštanska 1,851.000 fl. Phönix 2,868.000 fl. Assicurazione Generali 3,118.000 fl. največ pa Riunione Adriatica di Sicurtá, namreč 6,818.418 fl. Graška vzajemna pa še ni izpovedala, koliko so premije znašale l. 1877. Škode je poplačala 314.471 fl. 64 kr. kar ni nič proti 2,594.486 fl. katere je Riunione izplačala; tudi jena reserva je majhna proti rezervi sleduje; kajti graška ima v rezervi 1,353.608 fl. 81 kr. Riunione pa 5,943.790 fl.

Lepa požlahtnjena drevesca pa tudi trsne sadike ponuja na prodaj za jesen 1878 in spomlad 1879 vinorejska šola pri Mariboru. Jabelk ponuja 36, hrušek 18 raznih sort, trsnih raznih plemen pa 26. Trsje se dobiva ali kot zakoreninjene sadike ali kot rezno rožje.

Sejmovi. 7. okt. Doberna, Obrajna, sv. Helena, Maribor; 8. okt. Pišee; 10. okt. Podsreda, Orehova ves pri Brežicah; 11. okt. Terbovlje.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Volitev.) Volilci rogačkega okraja smo na den volitve hitro pogledali po oglih, kjer so po navadi oklici nabiti: bodo li nemčurji vsaj

sedaj na zadnje spravili svojega kandidata na svitlo; ali ni bilo ničesar ne videti pa ne brati in smo tedaj mislili, da bomo imeli mir pred njimi, pa ni bilo popolnoma tako; uže ko smo v volilno dvorano stopali, stoji med drugimi nek Ptujski komisar orjaške postave, če se ne motim „Bratec“ med vratmi ter marsikterega njemu znanih volilcev mimogredočih za rokav pocukne rekoč: „le našega gospoda volite!“ Mislim si opazovavši njih: iz vaše moke ne bo kruha! Okrajni glavar kot volilni komisar bi bil rad nam svojih privrženecv za par glasi vrnil v volilno komisijo, toda Slovenci smo imeli zbrane vrle može za svojo stran, od kojih se nismo dali odvrniti, in je toraj okrajni glavar enega moža iz volilne komisije zopet izvzel, ker ga naša večina ni potrdila. Tako so bili razve enega v volilni komisiji sami Slovenci; izvolili so si za predsednika č. g. Meškota, in tako se je voliti začelo. Vrlo so volili naši Slovenci, le nekako potuknjeno in bolj tiho je stlačil volilce nemškutar ime „Bezirkshauptmann“ in tudi na obrazu se jim je bralo, da so kaki uradni sluge ali pa penzionirani vojaki. Naši Slatenski nemčurji niso volili, sprevidevši, da ima naš g. Herman ogromno število glasov, so jo pred koncem volitve moško iz volišča pobrisali. Koncem volitve se glasi preštejejo in tako je imel Herman 102 glasa, okrajni glavar pa 16. S prisrčnim veseljem smo se Slovenci vrnili iz volišča, da je naš blagi zagovornik, neprestrašeni Herman zopet naš poslanec.

Iz Makol. Veliko bilo je veselje pri nas, da smo Slovenci enkrat odločno zmagali v Mariboru, ali še večja bila je nevolja in jeza, ko smo slišali, da znani Soršak in bistriški Nasko dolžita slovenske volilce, kakor da bi bili ti podmitani. To očitanje ni samo drzno in krivično, ampak celó novo. Ves svet vé, da smo Slovenci ubogi in torej za kupovanje glasov nimamo denarjev, kakor nemčurji, ki so 2 volilca vlovili in upijanili; da pri volitvi skoro imen nemškutarskih kandidatov vedela nista. Grdo razsajal pa je pri teh volitvah bivši žandar Soršak. Da so ga Crešnovčani izvolili za volilnega moža, to jim Slovenci slobodno zamerimo. Trezni so ga težko volili. Drzni surovež je slovenske volilce suval in jih v pričo Laporškega g. Raka imenoval: „Vi svinje!“ Če je to res, potem ta nemčurski kulturonošec res prav „svinjsko“ kulturo okoli sebe trosi! Makolski in letoš sploh slov.-bistriški volilci bili so jako vrli in stanovitni. Hudo so jih nemčurji zdelavali. Toda hrabra g. Anton Horvat in g. Urlep sta vse napade odbila in še dva moža iz Studeničke fare prvič pridobila. Slava in čast takim možem! Izvrstno potegoval za zmago Slovencev se je tudi g. Paul Spragar iz Pretreža. Šaljivi mož je volilcem pravil, da stara mera ne velja in torej tudi seitelnov več treba ni!

Iz Trsta. Srečni izid volitev v štajerski deželni zbor nas je na skrajnem jugu bivajoče Slovence močno razveselil. Čestitamo k sijajni zmagi,

in navdušeni kličemo: Čast in slava vam, mili rojaki! Živila slovenska domovina! Gorka hvala tudi „Gospodarju“, kateri je po mnogoletnem težavnem delovanju k zmagi največ pripomogel. V Trstu imamo zdaj vedno 600 do 800 bolnih in ranjenih vojakov, ktere prevažajo v tukajšnje bolnišnice iz Hercegovine. Z ganljivo potrpežljivostjo prenašajo svoje bolečine in žalujejo le po tem, da jim ni mogoče več se vojskovati za svobodo kristijanov. Marsikteri je že umrl, in počiva na tukajšnjem pokopališču, daleč od drage očetnjave. — Sadu imamo letos v Trstu na prodaj, da že dokaj let ne toliko, tedaj je tudi po ceni. Fig dajejo kmetice 10 za en krajcar, sliv en kilo za 4 krajcarje, enako lepih jabelk, breskev se dobi kilo za 6 do 10 krajcarjev; dobrega sladkega grozdja pa sem kupil kilo za 14 krajcarjev. Trst bi tedaj ne bilo predrago mesto, ker je tudi kava, riž, petrolej, čaj itd. po ceni, a naše mestno starešinstvo nam vé že na drugi strani račun zasoliti; kajti od vsakega vedra vina pobira nad 5 fl., od pive nad 4 fl., od vsakega vola 8 fl. davka. Ko bi se varčno in pametno gospodarilo, bi polovice tega ne bilo treba. A tu je žalibog vse grajanje — bob v steno; Lah ima svojo trmo!!

Iz Slov. Bistrice. (Grdo vrezala) sta se nemčurja Nasko in Soršak v tožbi zoper volivca g. Šerbelja in g. Razgoršeka. V soboto je bila sodnijska preiskava sklenjena, vodil jo je tukajšnji adjunkt g. Haslinger. G. Šerbelj iz Hošnice je bil od Nasko-Soršaka tožen, da bi bil kot volilen mož od župana g. Mlakarja denarjev prejel, tedaj podkupljen bil, in res je bilo potrdenje naših dveh poslancev zarad te tožbe odloženo. Natančna preiskava, pri kateri sta bila tudi Razgoršek, volilec iz Žabnjeka in nadučitelj Laporski priče, je pokazala, da Šerbelj od g. Mlakarja ni prejel nič denarja, kakor onih par goldinarjev, ktere mu je srenja za pot k volitvi odmerila, kar pa je celo navadno, ker srenje sploh tukaj svoje volilce za stroške odškodujejo. Nasko in Soršak sta nesla iz sodnije dolge nosove; o Šerbeljevi in Razgoršekovi nedolžnosti se je takoj v graški deželni zbor telegrafiralo. Čudno je le, da se bistriški mestjani ravno za kmetske volitve toliko brigajo; ko so imela voliti mesta in trgi, se ni vdeležil volitve niti eden Bistričan. Kako lahko bi si bili izvolili svojega Seidla!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Iz Gradca piše eden izmed naših gg. poslancev „Slov. Gospodarju“, da Slovenci od nemških liberalcev nimamo ničesar dobrega pričakovati, bolj pravični so nemški konservativci. Slovenski poslanci so napravili poseben zbor ali „klub“ ter se o vsakej reči prej porazumijo, kakor se nje v deželnem zboru lotijo. Liberalna večina ni volila nobenega Slovenca v velevažni finančni odsek, kder se denarstvene reči

dežele Štajerske pretresujejo, preden pridejo pred zbornico. V druge menj važne odseke so izvolili dr. Dominkuša in prof. Žolgerja. Stari deželni odbor nasvetuje štedenje — šparanje — ali iz predloženega proračuna za l. 1879 to ni preveč razvidno; stroškov deželnih je nastavil 4,379.298 fl. tedaj celih 461.468 fl. več, kakor lani. Kako bodedemo Štajerci toliko zmogli, je težko dopovedati, ker zrnje in vino strašno zgublja na ceni! — Na Kranjskem se Slovenci in nemčurji hudo trgajo, nemčurji hočejo potrebno slovensko gimnazijo v Kranju za vselej zatreči, nepotrebno nemško v Kočevji pa ohraniti, tudi hočejo imenovanje učiteljev krajnim šolskim svetom vzeti in vse deželnemu svetu izročiti; enako so lani storili naši Nemci v Gradcu! Kako hudo ljudje trpijo zavolj oderuhov, nam priča to, da so konservativni poslanci v Tropavi, Brnu, Lincu in Salcburgu za opetno uvedenje postave zoper oderuštvo, isti poslanci tirjajo tudi preuredbo volilnih redov, najbolj tirjajo to Čehi, Salisburčani in G. Avstrijčani, zoper nove šolske postave in naredbe se pa povsod pritožuje; celo liberalni baron Hammer-Burgstall je v Gradcu tirjal, naj se enkrat preneha z večnim spremenjevanjem šolskih knjig, naj bi se staršem bolj prizanašalo! V Salcburgu zahtevajo še, naj se legaliziranje pobotnic pa notarjih ne tirja več tako strogo, kakor sedaj; sploh od vseh strani letijo strele na dosedanje toliko hvalisano ali strašno slabo gospodarjenje liberalcev! Čehi v Pragi in Brnem so nasvetovali pismo do cesarja, naj bi ta pozvali nove ministre, ki bi na podlagi novih in pravičnejših volilnih redov poskusili porazum in spravlo med avstrijskimi narodi in deželami. Predarelska dežela je izvolila skoro same konservativce in bilo je pričakovati, da dobi deželnega glavarja iz konservativne večine; to se ni zgodilo, ampak deželni glavar njej je dan iz liberalne manjšine; vsled tega pa konservativni g. plem. Glim ni hotel sprejeti časti glavarjevega namestnika. — Svitli cesar so pri vojaških vajah bili na Tirolskem in pri tej priliki rekli, da ne bodo trpeli, da bi Italijan le za pedenj Tirolske zemlje vzal. Na Dunaju se pogovarjajo zopet naši ministri z magjarskimi, najbolj zastran Bosne in Hercegovine. Namislijo za oskrbovanje pridobljenih dežel sestaviti posebno komisijo; predsednik bi njej bil baron Švegel, rodom Slovenec, in g. Vlasič, rodom Hrvat. Tudi bo treba skrbeti za več denarjev, zlasti če se hoče še letos vzeti Novipazar, kder bo z Albanci gotovo prišlo do boja. Magjarski nekateri poslanci grdo rogovilijo zopet za Turka in hočejo, naj se Bosna in Hercegovina zopet izroči sultanu, tudi hočejo ministra Tisžaja tožiti, zakaj je privolil v zasedenje turških dežel. Velevažno je pismo svitlega cesarja do Hrvatov, v katerem se tem naznanja, da je čas blizu, ko bodo vse hrvatske pokrajine združene v eno kraljestvo, tedaj tudi Dalmacija in Bosna z Hercegovino!

Vnanje države. Rusi se pomikajo vedno dalje proč od Carigrada, ob enem se ruski in turški državniki pogajajo o izpeljavi mirovnih pogodb, Rusi tirjajo 310 milijonov rubljev. Nemški cesar prevzame te dni zopet vladovanje novega nemškega cesarstva, ki še vedno omahuje in ne vé, ali bi še z liberalci dalje vleklo, z Judi in freimaurerji, ali verski mir naredilo z sv. katol. Cerkvo. — Holandski 61-letni kralj je na enkrat dobil nepričakovano veselje do ženitbe, snubi 20-letno neko nemško princesinjo. Najslavniši zemljepisec nemški dr. Petermann se je pa obesil, ker ga je mlada žena preveč dražila, katero je v svojih starih dnevih vzela. Čudno je tudi to in pomenljivo, da celó nemški posvetni učitelji tirjajo, naj se krščanski nauk po 4 ure na teden uči v šolah, 2 uri ste jim premalo. — Francoski škof Freppel je v pesebnem pismu Juda in freimaverja Gambetto, ki je naznačil uničenje sv. kat. Cerkve na Francoskem, tako krepko zavrnil, da Gambetti celó frajmaurerski listi očitajo neprevidnost, zakaj je pred časom razkril antikristove namere francoskih republikancev. Angleži se močno čemerijo in jezijo nad brco, katero jim je dal Šir Ali v Afganistanu, ker ni hotel sprejeti angleškega poslanstva. Najrajše bi z vojsko mahuli nad njega, ali britke skušnje l. 1842. jih strašijo; takrat so z 100.000 ljudi marširali v Afganistan, ali samo 1 zdravnik je všel, drugi vsi bili so umorjeni!

Bosna in Hercegovina ste naši, iz dobra nas ne bo nihče iz nju spravil, najmenje nemški in magjarski Turki. Če hočemo Avstriji obraniti Dalmacijo in Istrijo in jej pot do morja in kupčijske steze v južne in jutrove dežele ohraniti, tedaj je potrebno zasesti ovi dve deželi. Kdor tega ne sprevidi, ta je slep ali pa ni resničen prijatelj in zvest sin Avstrije. Tudi so žrtve tolike, da smo si deželi res že priborili; samo za Bosno je trebalo 4 vojne oddelke ali kore na bojišče odposlati. Od teh je oddelek generala Bienertsa 27. sept. prišel pred Zvornik, ki se je našim sam rad podal, 28. sept. je Bienertsa sam obhajal svoj slovesni vhod in na trdnjavi je prvič zaplapolala slavna avstrijska zastava, polmesec turškega sultana je zginil; v trdnjavi so naši zaplenili 44 kanonov, mnogo streliva in živeža. General Szapary in jegov oddelek trebi upornikov tiste planine, ki so med Bosno pri Doboju in Maglaju naprej proti Olovemu in Sarajevu, Waldstätten se je podal v Kladanj, ker po planinah se klatijo številni vstaši in nadlegujejo naše voznike. Pri Doboju je voda most podrta. Turški vstaši se zbirajo sedaj večidel v Višegradu ob Drini. Mesto je močna trdnjava, čez Drino ima slovit zidan most, v mestu je baje veliko in najboljših turške artilerije. Ali pomagalo ne bo Turkom vse to čisto nič, posebno, če bodo naši Višegrad tudi tako opazno, naglo in krepko zgrabili, kakor je vojvoda Würtemberg trdno in nevarno Livno prijel in v 24 urah v oblast dobil. Ta izvrstni general

je namreč 4 brigade tako napolnil iz Travnika, Jajca in Dalmacije, da so opoldne 26. sept. bile 3 brigade naglo zajele mesto od 3 strani in drugi den 27. sept., ko je tudi general Czikoš iz Dalmacije pritisnil, popolnem obkolile. Bile so to brigade generalov Vileca, nadvojvode Jovana Salvatorja, Pistoryta in Czikoša. Vojaki so na poti veliko trpeli, pot je bila dolga in po samih skalinah in pečevji. Vrh tega je večno dež bil. Ali vkljub temu so brž kanone navrli in iz njih ob 8. uri zgodaj začeli sipati v mesto krogelj in ognja, celi den je gromelo 38 kanonov, da se je mesto z okolico vred treslo; Turki so marljivo streljali še bolj pa kričali: allah, allah. Ob 5. uri popoldne je Livno na večih mestih začelo goreti in Turki so hotli 2krat iz trdnjave vdreti, bili so pa vselej od naših regimentov v mesto zapodeni nazaj. Zvečer so morali kanonirji bliže k mestu, da bi drugi den pešaki laglje trdnjavo naskočili. Ali tega ni trebalo. Zgodaj 28. sept. so se Turki podali, med njimi 1 regiment Arabov, ob 9. uri je vojvoda Würtemberg slovesno vdhajal v mesto! Z pridobitvo Livna je nova steza za oskrbovanje naših vojakov odprta, namreč od morja pri Spljetu nad Sinj, Livno, Kupreš v Jajce in Travnik! Isti den, 28. sept., je palo zadnje pribežališče hercegovinskih Turkov, namreč trdnjava Klobuk tik črnogorske meje; kakih 400 Turkov je v Črnogoro zbežalo, kder so orožje položili, drugi so se pa v Klobuk potegnili in 5 dni srdito branili; naposled so naši kanonirji ovo turško gnezdo, ki je na visoki skali pozidano, razvrgli, Turki so pa storili skoro vsi junaško smrt, le malo bilo je še živih, ki so se 28. sept. udali; naši so zaplenili 2 kanona in mnogo pušek. Od reg. 27. Belgier sta nadlajtnant Wagner in lajtnant Weinberger mrtva; Klobuk je general Jovanovič dal popolnem podreti!

Za poduk in kratek čas.

Zasedenje Hercegovine.

I. Zraven generala Filipoviča se je ne samo spreten in prebrisan, ampak tudi srečen skazal še med vsemi sovrstniki najbolj slavni podmaršal Jovanovič. Celó veliko, težko pristopno Hercegovino je cesarju pridobil z najmanjšimi žrtvami. Vsi drugi generali so cesarja prosili za pomoč, Jovanovič edini je z prvič mu odmerjeno 18. divizijo shajal od srečno pričetega kraja do še bolj srečno dognanega konca. To je sijajn dokaz, kako vrli bili so jegovi junaki pa tudi kako opaznega vojvodo so imeli. Zoper sosede Hercegovince, svobodo ljubeče Krivoščajane l. 1869. cel oddelek avstrijske vojske ni opravil nič pod generalom Auerspergom, ki bi bil skoro sam ulovljen, general Jovanovič pa je z 16.000 ljudi veliko Hercegovino pobrisal Turkov v 2 mesencema, to pa še z malimi lastnimi zgubami. Zato pa domači in tuji

zvedenci občudujejo spretnost generala Jovanoviča, ki je sprva samo katoličane imel sebi naklonjene, pravoslavni kristijani so omahovali, mohamedanci pa so bili odločni nasprotniki, pripravljeni na vso silo Astrijancem zabraniti zasedenje Hercegovine.

General baron Jovanovič se je rodil kot sin krajiškega ali graničarskega oficirja otočkega regimenta l. 1822. ter je l. 1842 vstopil tudi v vojniški stan. Leta 1861. bil je že podpolkovnik ali oberst-lajtnant in je potem kot opravitelj pri generalnem konzulu v Bosni bival 3 leta. Od ondot so ga svitli cesar poslali v Kotor proti Krivošči-janom, od katerih je bil ranjen. Cesar so jegove zasluge za pomirenje Krivošči-janov priznali in ga l. 1871 imenovali za generala, ob priliki svojega potovanja po Dalmaciji l. 1876. za barona in podmaršala ali feldmaršal-lajtnanta ter mu letos izročili 18. divizijo z nalogom, da ž njo zasede Hercegovino. Pri 18. divizije bili so 3 brigade. Prva brigada pod gm. Teodorovičem ima 11. bataljon lovcev, 69. reg. pešcev, grof Jelačić, in 1 baterijo XII. artilerijskega regimenta; druga brigada pod oberstom plem. Klimburgom šteje 7. bataljon lovcev, 27. reg. pešcev, Belgier, in 1. baterijo XI. artilerijskega regimenta; tretja brigada pod gm. Schludererjem pa zapopada 3. bataljon Tirolskih cesarskih lovcev, 19. bataljon lovcev, 32. reg. pešcev in 2. baterijo XI. artilerijskega regimenta. Dodani so še dalmatinski brambovski konjeniki, potem 8. in 9. kompanija 2. ženijskega regimenta in 18. pionirska kompanija, 2. lahka in 8. težka baterija XII. artilerijskega regimenta. Te številke in poročila podajemo čestitim bralcem zato, ker je pri raznih imenovanih oddelkih tudi mnogo naših slovenskih ljudi nameščenih. Vsega skup imel je general Jovanovič pod svojim poveljništvom: 13 bataljonov, 3 samostalne kompanije, 3 trope konjenikov, 24 kanonov, t. j. 13.385 mož in 150 konj za vojskovanje, nad 16.000 ljudi za oskrbovanje.

Omenjena vojščad se je odposlala iz Trsta, Pole in Reke (Fiume) in Zadra, večjidel po morji, v južni del Dalmacije; druga in tretja brigada bila je namenjena pri Imoškem prekoračiti turško mejo in naravnost udariti na Mostar, glavno mesto Hercegovine ob reki Naretvu; ob enem bilo je ukazano, da ima prva brigada pri Slanem, nekoliko milj nad Dubrovnikom ali Raguzo, mahiniti v Hercegovino do Metkoviča in odtod po stezi na južnem pobrežju Naretve prodirati pred Mostar, kder bi roko podala drugej in tretjej brigadi, prišedšima pred mesto na severnem pobrežju. Tako je bila reč nasnovana. Ko bi se general Jovanovič bil strogo držal tega črteža, tepene bi bile vse 3 brigade, morebiti popolnem uničene. Zakaj? Turki so precej zapazili, kder se naši zbirajo in so torej obedve stezi zaprli, namreč prvo iz Imoškega nad Vranac-planino, Kačerim v Mostar, in drugo od Metkoviča čez vodo Bregovo in potem mimo Počitelja čez Dobravo planino tudi v Mostar. V ta

namen so cesto na večih mestih prekopali, soteske in klance z kamenjem in hlodovjem zadelali, na višinah pa naložili ogromno kamenja in skalovja tako, da bi ga bili spustili v naše vojake brž, ko bi se nevarnim mestom približali; naposled se je še veliko tisoč dobro orožanih Turkov poskrilo v najnevarnejših klancih in prelazih za stene in komaj čakalo, da bi naši vojaki brž prišli. Nevarne ove priprave je general Jovanovič zvedel in se jim ne samo srečno izognil, ampak še zvite Turke hudo prevaril. Delal se je namreč do zadnjega odločnega trenutka tako, kakor da bi res hotel turškega bika za roglje prijeti, v resnici pa je le priprave delal, da mu je po sredini med Kačerinom in Naretvo udaril na stran in kmalu potem za hrbet v Mostar. V par dnevih je sovrašnika, kakor mogočna razvozda, razklal na dvoje, da se oddelek pri Počitelju z onim pri Kačerinu nikdar več ni mogel združiti in vzetje Mostara zabraniti. Vse delo se je pa vršilo tako. Drugo in tretjo brigado je res zbiral v Imoškem, prvej pa je ukazal pri Metkoviču zapustiti naravnočno stezo v Mostar, ter iti čez Naretvo in noč in dan silno naglo marširati v Vergorac, ki je ob dalmatinski meji na sredi med Naretvo in Imoškem. To je se zgodilo do 1. avgusta. Tega dne prav zgodaj in na tihem vkreuta druga in tretja brigada, ne proti izhodu v Kačerin, kder so Turki na nji prežali, ampak proti jugu v Ljubuško po strašno pusti in skaloviti Črni planini. Pravih stez tukaj ni, samo prelazi, po katerih redko kdo kakega tovrnega konja goni; tudi ljudje tam ne stanujejo. Naši vojake niso na težavni poti srečali žive duše ne. Vse vrste so imeli pretrgane, drug za drugim je plezal in se rival naprej, kakor je mogel. Par tisoč sovražnikov bi bilo obedve brigadi uničilo; tako ste bili raztepeni v dolgi rajdi; grozne težave delali so kanoni in tovrni vozovje z strelivom in živežem; največ trpeli so ljudje in živina zavolj nepovedljive žeje! Toda vrli vojaki in oficirji so vse premagali in 2. aug. zvečer prišli blizu Ljubuške, kder jih je prva brigada že pričakovala, tudi tihoma prišedša čez planino sv. Marka, reko Trebiso na Ljubuškinu polje. Drugi den 3. aug. so utrujeni vojaki počivali in še le proti večeru šli na Brotnje polje. V noči od 3. do 4. aug. so Turki vse to zvedeli in se močno prestrašili. Kolikor jih je moglo, je naglo hitelo v Čitluk, da bi pot od Brotnjega polja v Mostar zaprli. Toda premalo jih je prihitelo, kakih 400, ki so bili pri Čitluku od naše Klimburgove brigade napadeni, večjidel postreljeni in razpršeni; naš 7. bataljon lovcev je še tisti den prilomastil do Jasenice na Mostarskem polji. Drugi den 5. aug. je brigada Teodoričeva in 6. aug. general Jovanovič sam obhajal svoj slavni vhod v Mostar. Glavno mesto Hercegovine bilo je naše brez znatnih zgub; le 5—6 lovcev bilo je pri Čitluku ranjenih in nekoliko vojakov je vsled težavne poti zbolelo.

(Dalje prihodnjič.)

Smešničar 40. K nekemu dohtarju v Mariboru pride kmet in tirja, naj bi se pritožba ali rekurs vložil v Gradec. Dohtar mu reče: tega vam ni treba, vsaj ste pravdo uže dobili! „Nič ne dene, rekurs mora biti, da bodo gospodje v Gradcu tudi izvedeli, da sem jaz „behauptal“, (da imam jaz prav).

Razne stvari.

(Zastonj trudili) so se Nasko, Soršak in Bergenthalski grof, po damače Löschnigg, ki so trdili, da so slovenski volilci Razgoršek, Šerbelj in Jakob Rataj baje glase prodavali ali jih kupovali. Sodnija bistriška in mariborska ni nič takega našla, kar se je deželnemu zboru v Gradec naznanilo.

(Varaždinske hranilnice ravnatelj) je pobrisal križem sveta z 260.000 fl.

(Nesreče.) G. Francu Potočniku, posestniku v g. Senarski je pogorelo gospodarsko poslopje, posestnik Franc Šuta v Voličini pa je pod voz prišel, da je k priči mrtev bil.

(G. J. Lapajne) je postal voditelj meščanske šole v Krškem na Kranjskem in se ljutomerskim znancem in prijateljem zahvali za prijaznost skozi 7 let in se od vseh poslovluje. „Slov. Gosp.“ se mu pa javno zahvali za marljive dopise in mnogovrstno podporo in obžaluje, da Štajerska zgubi tako vrlega slovenskega učitelja. Bog plati!

(† Umrl) je č. g. Jakob Holc, župnik v Wurmbergu 53 let star; za provizorja tje gre č. gosp. Franc Osmeč. Č. g. J. Pučko je postal župnik v št. Ilju.

(Nič sadu ni) na Tirolskem, pri nas pa ne vemo kam ž njim, ali nebi kdo izmed Slovencev poskusil z kupčijo jabelk itd. v Tirolsko?

(Iz Žavca) se nam piše, da je 1. t. m. umrl g. Martin Fermevc, pravoslovec, zvest katoličan, vrl narodnjak, naročnik in dopisnik „Slov. Gosp.“; še tri dni pred smrtjo je ponovil naročnino „Slov. Gosp.“ rekši: „ta časnik najrajši berem.“ V dolgi boleznini je bil prav potrpežljiv, in se je pripravljaj na smrt, kakor kristijan mora. Najlepša hvala milosrčnim Žavčanom, ki so mu v dolgi boleznini veliko dobrot skazali, posebno č. g. župniku, g. doktorju Bergmannu, Šircerjevi, Roblekovi, Kovačevi rodbini, kateri so ga z vsem potrebnim prekrbovali. Bog jim plati!

(Celjska gospodarska razstava) se bo vršila 5., 6. in 7. oktobra. V soboto 5. okt. ob 9. uri predpoldnem se bo odprla; popoldne ob 3. uri je premiranje konj in ob 5. uri prva seja štajerskih kmetovalcev v kazini; v nedeljo 6. okt. ob 10. uri je druga seja, popoldne ob 3. uri premiranje goveje živine, zvečer ob 8. uri veselica; v ponedeljek 7. okt. ob 3. uri popoldne premiranje raznih pridelkov. Vstopnina je 10 kr. Stalni odbor uraduje v razstavnici do 15. okt.

V imenu vseh sorodnikov naznanjam znancem in prijateljem, da so po dolgem bolehanju prevideni s sv. zakramenti dne 30. septembra t. l. umrli č. g.

Jakob Holc

župnik pri Materi Božji v Wurmbergu.

Pri tej priložnosti se javno zahvaljujem vsem, ki so se njihovega pogreba vdeležili, zlasti pa visokočastitemu g. proštu M. Modrinjaku, č. g. Fr. Ozmeču in bl. g. oskrbniku Ferd. Sušniku za posebne dobrote, ktere so pokojnemu zadnje dni skazovali.

V Mariboru 2. oktobra 1878.

Ivan Skuhala m. p.
profesor bogoslovja.

LIVARNA,
Badgasse Nr. 9
blizo sl. cerkve.

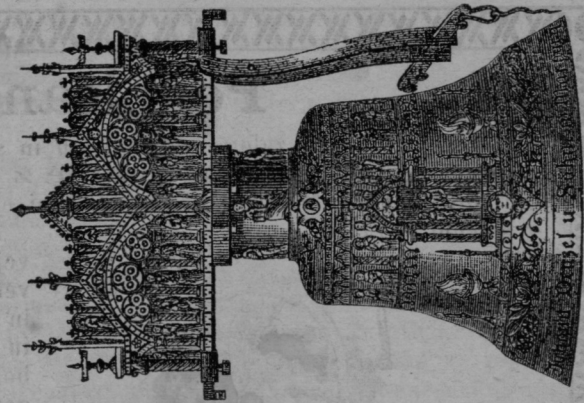

Številnih priznaji
za zlite zvonove
je priredjenh za
ogled.

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov

v MARIBORU

zliva posebno izvrstne zvonove iz najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pre-gibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne trese.

Ilustrirane obrazce dopošljemo, kdor jih želi, brezplačno po pošti!

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

1 Hl. = 1⁶⁸/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 1/2 funta.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso	Ajda		
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.		
Maribor	7	20	4	60	4	10	2	40	6	20	4	60	5	50
Ptuj	5	40	4	40	4	—	2	20	5	40	4	20	6	40
Varaždin	5	80	3	80	3	40	2	60	4	—	3	60	—	—
Dunaj	9	65	7	40	7	80	6	60	7	25	6	85	—	—
Pešt	8	95	6	5	5	50	5	60	6	60	6	37	—	—

Valentin Zadnikar

pasar in srebrar v Ljubljani,

se priporoča častiti duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod: krasno ciziliranih monštrane, ciborijev, kelhov, dalje izdeluje svečnike, posrebrene, tudi rumene iz tompaka, ki se svetijo kot pozlačeni, potem svetilnice, kadilnice in posode iz najfinega cina za sv. krst.

Stare reči se tudi kar je moč po nizki ceni v ognju zlaté in srebré. 1—3

Loterijne številke:

V Gradcu 28. septembra 1878: 25, 8, 78, 52, 3.
Na Dunaju „ „ 64, 36, 34, 83, 78.

Prihodnje srečkanje: 12. oktobra 1878.

V najem se da hiša

ki ima 3 sobe, kuhinjo, klet, poleg je gospodarsko poslopje, vrt in nekaj polja; hiša je tik farne cerkve in je toraj primerna za drobno trgovino, toda brez krčme. — Več se izve pismeno ali ustmeno pri cerkvenem predstojništvu na Polzeli, pošta: St. Peter bei Cilli. 2—2

Priporočujem

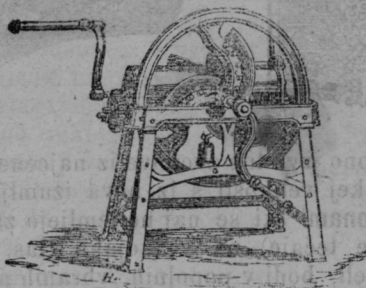
vsim čč. gg. duhovnikom in cerkvenim predstojnikom vsakega reda cerkveno delo, cerkveno mizarstvo, podobarsko in zlatarsko, novo in tudi staro, delam prav izvrstno in po najnižji ceni. Priporočujem se tudi mizar-skim stavbarskim mojstrom za izrezovanje in zlivanje ornamentov iz gipsa!

Janez Čuvan

cerkveni mizar, podobar in zlatar
v Koroškem predmestju, Urbanski ulici Nr. 8
v Mariboru.

Podpisana trgovca

priporočujeta veliko zalogo poljedelskih in gospodarskih mašin, posebno kot izvrstne pri-poznane mlatilnice na gnanje z roko ali z vitalom, ki imajo plošnate ali okrogle klinčke; letos po izredno znižani ceni, namreč samo 100 fl. ena, to pa pri nas v štacuni v Celju.

Prodajemo dalje raznovrstne čistilne mljne, vejavnike, trijerje za čiščenje in prebiranje plevelnatega in smetljivega semena, potem enojne in dvojne pluge najboljše izdelave, rezne stole in rezne mašine po najnižji fabriški ceni. Še bolj cene take mašine od drugod dobljene so gotovo to, le ker so toliko slabše. — Naposled priporočata slavnemu občinstvu svojo dobro odbrano zalogo železa, okovov za okna in dveri, umetnih ognjišč, železних peči, novih vag in utežev, posod za suhe in mokre reči, bakrenih in železних kotlov za kuhinje svinjske hrane, dobro pozlačenih nagrobnih križev in kovinskih trug najlepše izdelave. Roba je vsa dobro odbrana, cena najnižja, postrežba točna.

Wogg & Radakovits

trgovca z železjem pri „zlatem sidru“ zum goldenen Anker v Celju.